

O.A. Funda :POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE KAROLINY PETRASOVÉ
Tůma Přeloučský

Že se tato práce, pod vedením Prof. Dr. Petra Černoje Dr.Sc., zrodila na katedře dějin Pedagogické fakulty UK, považuji ze nejvýznamnější událost naší fakulty v jejím letošním jubilejním roce. Práce je vystavěna na precizním zacházení s primárními prameny, bezvadně dokladovanými v poznámkovém aparátu, který obsahuje i řadu velmi zajímavých exkursů, je nesena sympatickou zdrženlivostí vlastních soudů, názorové schéma autorky nemá předstih před řečí pramenů, i když svůj pohled decentně posléze přivádí ke slovu, když na řadě dokladů prezentuje svou thési o táborských kořenech Tůmovy teologie dějin, kterou Tůma ve své argumentaci podbudovává starozákonními odkazy, i thési o příbuznosti Tůmovy teologie s některými, zejména sociálními aspekty táborských teologických radikálů.

Vytříbený sloh, ozdoba mnohých historiků, dodává práci poutavou čtivost.

Edice Tůmových Cedulí, založená na jednom z nejstarších bratrských tisků, vydaném v r. 1507 v litomyšlské tiskárně Pavla Olivetského pod názvem „Cedule bratra Šimona“ je významným příspěvkem pro další bádání českých historiků i významným počinem v rámci dějin české literatury.

Edici Cedulí Tůmy Přeloučského zhodnocuje komplexní poznámkový aparát, odkazující k biblických místům, které Tůma cituje, parafrázuje, či kterých se způsobem konotací dotýká. Vyhledání všech těchto odkazů je vzácným příspěvkem k tématu, jakým způsobem nakládali bratřští autoři s biblických textem.

Nesmlčím, že mám k tématu určitý osobní vztah. Tůma Přeloučský byla poslední dílčí doplňující otázka mého učitele dějin Prof. Dr. R. Řičana při mé státní závěrečné zkoušce z církevních dějin na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě r. 1965. Tehdy Prof. Řičan mluvil o tom, že této postavě počátků Jednoty Bratrské jsme ještě mnoho dlužni. Práce Petrasové je splátkou tohoto dluhu, překrásnou květinou položenou na Řičanův hrob. Mám osobně velikou radost, že na počátku 21. století vystupuje na scénu české historiografie mladá historička, která svou pozornost zaměřuje k tématice dějin Jednoty Bratrské, které jakoby do Molnárovy smrti zůstaly bez pokračovatele. (Prof. Dr. A. Molnár, Dr. theol. byl vedoucím mé pražské disertace.)

Abych ovšem nezapřel svou příslovečnou nenechavost, připojuji následná upozornění, připomínky a doporučení.

- 1) Orientaci po díle Tůmy Přeloučského by prospělo, kdyby autorka nezůstala jen u odkazů v poznámkách, nýbrž vyznačila Tůmovy spisy jako samostatný oddíl na začátku soupisu pramenů a edic pramenů v Přehledu citovaných edic a pramenů. Např. bratrské vydání Cedulí je v tomto seznamu primárních pramenů uvedeno toliko jako: Knihovna Národního muzea v Praze, sign. 25 F6, aniž by bylo patrné, jaký text se pod tímto odkazem skrývá. Autorka k pramenu odkazuje především v poznámkách 225, 228, 307. Tůmovy spisy jsou sice v Přehledu edic a pramenů obsaženy, ale věci by prospělo jejich předsunuté vyznačení. Ke zvláštnímu vyznačení Tůmových pramenů bych doporučoval přiřadit i odkaz k Apologii Jindřicha Institorise, zvanou Clypea, o níž autorka blíže hovoří v pozn. 207.

- 2) Vlastní edici Cedulí bych doporučoval předeslat obsažnější ediční poznámku, autorka ji omezila toliko na poznámku 1 na str. 129, t.j. pod čarou na začátku edice. V této ediční poznámce by bylo možné soustředit a více zpřehlednit informace, které jsou rozptýleny v poznámkách 225,228, 307 textu, popřípadě připojit fotodokumentaci, alespoň v podobě snímku bratrského tisku a jeho titulní strany.
- 3) Na str. 67 autorka zmiňuje, že místo „neduchaplného kališnického faráře Tomáše“ v Hranicích polemizoval „již zmíněný“ Jindřich z Lipníku. O Jindřichu z Lipníku – pokud neuniklo méj pozornosti – se dovídáme něco málo víc až v poznámce 311 na straně 88.

Věcné diskutabilní připomínky:

- 4) V autorčině práci postrádám více odkazů do díla R. Říčana, Dějiny Jednoty bratrské, ač autorka uvádí na základě pramenů skutečnosti Říčanem podrobně pojednané, viz např. Říčan, Dějiny Jednoty, s. 72-75, 78-80, 85, 101-102, 103 -107, 111,117 – s výjimkou poznámky 146 v autorčině práci na s. 47.
- 5) Na str. 86, konec prvního odstavce autorka píše: „Ne náhodou se první urození příznivci Jednoty Bratrské – (narozdíl od autorky píše s velkými písmeny) - museli vzdát svého majetku a vrchnostenských práv, aby je bratři přijali mezi sebe.“ Vítané by byly konkrétní doklady pro toto závažné tvrzení.
- 6) Když autorka pojednává na str. 55 o uvěznění Lukáše Pražského v Praze 1504 a odkazuje v poznámce 182 k šestému svazku Aktů Jednoty, bylo by možná vhodné, aby věnovala pozornost Molnárovi na témž a dalších pramenech vystavěnému zevrubnějšímu pojednání těchto událostí v.: A, Molnár, Boleslavští bratři, s. 62-70. Podobně když autorka pojednává o bratrských synodech 1490 a 1494 a o vnitřním sporu Jednoty o její další orientaci, s. 41-46, nechává bez povšimnutí o tytéž prameny opřený Molnárův podrobnější výklad v.: Boleslavští bratři s. 34-36
- 7) Ve Přehledu citovaných pramenů a literatury uvádí autorka Molnárovi edici Krásonického spisu „O učených“, in. A. Molnár: Českobratrská výchova před Komenským, slušelo by, uvést toto Molnárovo dílo, obsahující též Molnárovy komentáře k edicím, ještě v oddíle II. Literatura, t.j. v seznamu sekundární literatury.

Závěr:

- I. Navrhuji přijetí předložené diplomové práce a její hodnocení: výborně.
- II. Navrhuji pojednání této diplomové práce jako práce rigorózní a to ve stávající její podobě.
- III. Navrhuji předloženou práci na udělení Hlávkovy ceny v oboru českých dějin.
- IV. Velmi se přimlouvám, aby byly shledány prostředky k brzkému publikování této studie s příloženou edicí Tůmova spisu. Finanční podporu na vydání by bylo možné hledat ve fondu pro vydání hotových prací u Akademie věd či u University Karlovy - rubrika práce mladých autorů či postgraduandů. V případě vydání doporučuji, aby autorka opatřila edici částečnou archivní fotodokumentací a zvýraznila v rámci soupisu pramenné literatury jako samostatný odstavec spisy Tůmy Přeloučského, jejich edice i rukopisy.

v Praze, na druhý svátek vánoční L.P. 2006

Prof. ThDr. O.A. Funda, Dr. theol.